

MNENJE ŠTUDENTSKEGA SVETA UNIVERZE V LJUBLJANI O KANDIDATIH ZA REKTORJA UL ZA OBDOBJE 2013-2017

Študentski svet Univerze v Ljubljani je v skladu s 67. in 68. členom Statuta UL in na poziv Volilne komisije UL za volitve rektorja, na svoji 6. redni seji 29. maja 2013 oblikoval mnenji o obeh kandidatih za rektorja, prof. dr. Jožefu Duhovniku in prof. dr. Ivanu Svetliku in njihovih programih.

prof. dr. Jožef Duhovnik:

- Sicer pozdravljamo naslednje ideje: spodbujanje vloge mlajših raziskovalcev, razširitev izbirnosti v študijskem procesu, povečanje vpliva študentov na organizacijo študija, možnost predpisa na 2. stopnjo, ohranitev brezplačnega študija kot javnega dobrega in vztrajanje na polnem javnem financiranju univerze, oblikovanje dolgoročnega prostorskega načrta.
- Veliko o primernosti kandidata za rektorsko mesto pove dejstvo, da njegova prijava obsega tri tipkane strani, pri čemer je velik del programa vsebinsko nedefiniran, četudi so nekatere navedene ideje povsem zaželeno. Ocenjujemo, da je premalo zgolj navesti bolj ali manj obče ideje o pogojih delovanja akademskega polja, kot je avtonomija posameznih področij ali pa zagotavljanje kakovosti znanja, saj zavzemanje za slednje pričakujemo od vsakega potencialnega kandidata za mesto rektorja oziroma celo od vsakega zaposlenega na univerzi. Kar pa je mnogo bolj problematično pri tovrstnih programskih orisih, je to, da zaradi njihove širine ne izvemo nič o konkretnih načinih izvajanja zastavljenih ciljev, ki pa se neredko naknadno izkažejo za izjemno problematične – zaradi splošnosti kategorij je torej mogoče pod njihovim pokroviteljstvom izvajati skoraj kakršnokoli prakso. Vseeno pa je obrise možnega Duhovnikovega rektorstva mogoče zaznati v idejnih poudarkih programa in pa njegovih konkretnih predlogih, ki se v največji meri nanašajo na področje administracije in organizacije univerze. Tako je v programu v oči bijajoča Duhovnikova referenca na narod, pri čemer vidi univerzo kot tisto, ki naj bi s svojim delovanjem "slovenskemu narodu vrnila pravi obraz človečnosti". Pri tem je vredno opozoriti, da je narod politična kategorija, konstrukt 19. stoletja, ki nikakor ne more nastopati kot realna referenčna točka akademskih praks, ampak le kot objekt kritičnega proučevanja, zato bi od kandidata za mesto rektorja pričakovali, da to kot akademik upošteva. Poleg tega bi izpostavili še Duhovnikov poudarek na "vitki in racionalni" upravi univerze, ki se sam po sebi sicer ne bi zdel problematičen, saj si vsi želimo dobro organizirano univerzitetno administracijo, če bi ne vitkost in racionalnost nastopali kot glavna diskurzivna paradna konja neoliberalnih politik varčevanja, katerih tarče smo zadnjih nekaj

let vsi, še posebej pa univerza. Tako se zdi, da sta glavni orientacijski točki Duhovnikovega programa prav narodotvornost in pa problematična ideja napredka na podlagi infomacijskih tehnologij; da torej vidi univerzo kot nekakšen servis naroda, ki s sodobnimi tehnološkimi in organizacijskimi sredstvi ustvarja "sinergijo" različnih strokovnih področij in odpira pot "znanju in kreativnosti", ki nato zagotavljata "dodano vrednost" ter "vzdušje rasti". V svoji idejni zasnovi program torej sledi modelom, ki jih sicer univerzi vsiljujejo zunanje instance (politike varčevanja, trg, ideologije narodotvornosti itd.), in z njegovo polno uveljavitvijo bi univerza končno popustila tem pritiskom.

prof. dr. Ivan Svetlik:

- Kar nekaj konkretnih točk programa podpiramo, izpostavili bi naslednje: ohranitev brezplačnega študija kot javnega dobrega in vztrajanje na polnem javnem financiranju univerze, oblikovanje dolgoročnega prostorskega načrta, spodbujanje mobilnosti
- Svetlik v svojem programu za začetek izpostavi tri ključne probleme, ki definirajo kontekst naslednjega rekorskega mandata, in za vsakega nakaže način, na katerega bi se univerza morala z njim soočiti. Če lahko rešitvi na prvi problem, namreč dvigu kakovosti univerze kot odgovoru na padec rasti števila študentov, še pritrdimo v celoti, pa tega ne moremo storiti v sledečih točkah.
- Najprej Svetlik izpostavi problem "pospešene globalizacije sveta", na kar naj bi univerza po eni strani odgovorila z večjo internacionalizacijo, po drugi pa naj bi v prvi plan stopil "pomen univerze kot institucije, ki s svojim celovitim programom in gojenjem nacionalno specifičnih disciplin predstavlja branik nacionalne identitete." Pri tem je treba najprej opozoriti, da je tu globalizacija razumljena kot globalni trg, ki ga definirata konkurenčnost in pa fleksibilizacija oziroma fluidnost delovne sile. Vloga univerze naj bi v tem oziru bila prilagoditev tržnim razmeram s širitvijo mednarodnega sodelovanja, ki naj bi njej in njenim diplomantom zagotavljala večjo konkurenčnost, ob tem pa naj bi univerza dozdevno paradokсно zagotavljala tudi jedro nacionalne identitete, kar lahko v povezavi s konkuriranjem na globalnem trgu razumemo tudi kot poblagovljenje slednje oziroma nacionalni branding. Poleg tega Svetlik izpostavi tudi problem z najbolj obćim imenom "kriza", pri čemer pozdravljamo omembo javnih pritiskov, ki se jih na univerzo izvaja v zadnjem času, in pa zahtevo po ohranitvi javnega financiranja. A problem vidimo v tem, da Svetlik univerzo tudi tu postavlja v okvir ekonomske paradigme, ki je glavni mehanizem produkcije krize in z njo povezanih problemov, saj rešitev vidi v "povečevanju njenega mednarodnega ugleda, z doseganjem še boljših rezultatov" in pa v povečanju njenih "zmoĝljivosti za pridobivanje sredstev",

kar je točno to, kar globalni trg od univerze zahteva – da postane konkurenčno podjetje.

- Ekonomistična naravnost programa je razvidna tudi iz naslednjih točk, v katerih so konkretnije opisane njegove prioritete. Univerza naj bi tako omogočala tudi "osebni razvoj in razvoj širokega nabora kompetenc", pri čemer menimo, da je prvo bolj naloga predšolske in osnovnošolske vzgoje, druga pa srednješolskega poklicnega izobraževanja. Celoten program daje največji poudarek prav na sodelovanje z gospodarstvom, saj je znanje tu razumljeno kot sredstvo za izhod iz krize. Poleg tega program izpostavlja še "večjo sinergijo v izobraževalnem procesu", interdisciplinarnost in "izboljšanje človeških virov", prek katerih naj bi univerza "predstavljala kritično vest družbe in igrala vlogo najpomembnejšega razvojnega dejavnika".
- Opozarjamo, da internacionalizacija, interdisciplinarnost in sinergija (čemur bi lahko brez zadržka dodali še multikulturalizem) same po sebi nikakor ne zagotavljajo kvalitete visokega šolstva, ampak prej nastopajo kot elementi diskurza, prek katerega se na univerzi nemoteno uveljavljajo tržni mehanizmi ali pa vsaj vzdržuje status quo. Zvajanje univerze na sredstvo za izpolnjevanje zahtev, ki jih postavlja trg ali kakšna druga njej zunanja instanca, je zanjo destruktivno, saj znanja ne gre podrežati utilitarističnim tendencam.

Pri obeh kandidatih pogrešamo predvsem izpostavitev konkretnih problemov, ki jih je na Univerzi v Ljubljani mnogo, ter načrtanja vsaj osnovnih idejnih smernic njihovega reševanja. V kolikor ti problemi niso povsem razvidni, menimo, da bi bil prvi korak v pravo smer oblikovanje mehanizmov, prek katerih bi jih lahko ugledali in se z njimi postopoma soočili. Takšen mehanizem bi nedvomno bil ta, ki bi študente in študentke aktivneje vključeval v organizacijo univerze in študijskega procesa, jim dal možnost izpostavitve problemov in zavezoval administracijo, da to upošteva. Takšen proces je na univerzi že v pogonu, a bo pri njem treba vztrajati. Oba kandidata to sicer omenjata v svojih programih, a razen zatrditve sodelovanja ne ponudita nobenega konkretnjšega modela oziroma mehanizma niti nobene obveze.

Kaj bi torej želeli od rektorja?

Glede na vsebine, ki jih pri obeh kandidatih pogrešamo, bi od novega rektorja želeli predvsem, da bi ideje o interdisciplinarnosti, internacionalizaciji in sinergiji, pustil nekoliko ob strani in se osredotočil predvsem na notranja razmerja na univerzi, ki s svojo rigidnostjo obvladujejo velik del akademske prakse. Univerza mora spodbujati in krepiti resnično mišljenje, torej postavljanje obstoječih vednosti pod vprašaj, za kar je potrebno avtonomno okolje.

Problemi, ki so se pojavili ob uveljavitvi Bolonjske reforme, nikakor niso bili le rezultat zunanje prisile, ampak v veliki meri tudi notranjih razmerij, bojev in stanj. Prvi koraki novega rektorja bi tako po našem mnenju morali biti odpiranje prostora, v katerem je te probleme mogoče artikulirati in na podlagi katerega je nato mogoče začeti analizo stanja ter možnosti sprememb.

Med drugim bi želeli, da se jasno opredelijo proti prelaganju kakršnihkoli stroškov na pleča študentov oziroma zaposlenih na univerzi in da se zavežejo, da bodo rešili položaj že tako zapostavljenih prekarnih delavcev UL.

Izpostaviti je potrebno tudi problematiko postopka habilitacije, ki se prepogosto reducira na točkovanje znanstvenih in strokovnih objav kot tudi umetniških del, kar v praksi v prvi vrsti spodbuja kvantiteto in ne kvalitete. Drug problem v postopku habilitacije predstavlja oblikovanje študentskega mnenja o pedagoški usposobljenosti kandidata, kjer ni celostno vzpostavljen sistem pridobivanja mnenj, posledično se mnenje pogosto diskreditira.

Iz zgoraj navedenih razlogov in iz nujnosti opozorila na kompleksnost problema zavračamo podporo obema kandidatoma.

Ljubljana, 29. maj 2013

Študentski svet Univerze v Ljubljani